

اساسی در یادگیری و بخش مهمی در تدریس است. در تدریس بازتابی، معلم به تفکر درباره‌ی چگونگی فرایند تدریس در هر جلسه‌ی آموزشی کلاس، عوامل تأثیرگذار بر آن، وجه تشابه و تمایز این تدریس با سایر تدریس‌ها در جلسات دیگر آموزشی، تعیین نقاط قوت و ضعف و ویژگی‌های تدریس و احساس خود نسبت به آن می‌پردازد. برای مثال، می‌گوید: «تدریس من چگونه پیش رفت؟ من طرح درس خود را این‌گونه برنامه‌ریزی کردم و این شکلی به اجرا درآمد، حال باید چه کاری برای بهبود تدریسم انجام دهم. هر بخش از تدریسم چه میزان متفاوت از قبل بوده است».

بازتاب معلم به تدریس خود، نوعی خودآگاهی، فروتنی و احساس اصلاح کارش است. معلم با استفاده از بازتاب می‌تواند توالی اجرای کار تدریس و میزان تحقق طرح درس را بررسی کند. تدریس بازتابی مزایایی دارد که مهم‌ترین آن‌ها در شکل شماره‌ی ۲ آمده‌اند. ■

منابع

1. Moon, J. (2005) Guide for busy Academics No.4: Learning Through Reflection. Higher Education Academy.
2. Lee McKay, Sandra (2007) Reflective Teaching Practices, CAPE Alumni Internet Connection: English Teacher Talk.

معلم بازتابنده کیست؟

توانایی تفکر در مورد اینکه هر معلم چه، چرا و چگونه کار خود را انجام دهد و چگونه از تجربیات خود برای یادگیری مادام‌العمر استفاده کند، رشد و توسعه‌ی فردی و حرفه‌ای معلم را در پی دارد. به عبارت دیگر، در محیطی آموزشی مانند مدرسه، بازتاب دادن و تفکر کردن معلم درباره‌ی کار خود، به شکلی حساب‌شده، هدفمند و ساختار یافته، به تغییر در فرایند یاددهی - یادگیری معلم منجر می‌شود و کلید موفقیت یادگیری معلمان و یادگیرندگان است. راهکار ۲-۳ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش نیز بر تقویت شایستگی‌های اعتقادی، اخلاقی و حرفه‌ای معلمان و راهکار ۶-۱۱ بر استقرار سازوکارهای ارتقای توانمندی‌های معلمان برای مشارکت مؤثر آنان در برنامه‌ریزی درسی در سطح مدرسه تأکید دارد.

درسی مشارکت دارد و مسئولیت رشد حرفه‌ای خود را به‌عهده می‌گیرد. چنین معلمی در تدریس خود از روش تدریس بازتابی استفاده می‌کند. در این نوع تدریس، معلم در کلاس درس اطلاعات جمع می‌کند و روش تدریس خود و باورهای زیربنایی آن را تجزیه و تحلیل می‌کند. تدریس بازتابی ابزاری برای توسعه‌ی حرفه‌ای معلم محسوب می‌شود.

بازتاب در تدریس شکلی از فرایندهای ذهنی است که معلم برای تحقق اهداف آموزشی یا به دست آوردن نتایج مورد انتظار در رفتار دانش‌آموزان به کار می‌برد. بازتاب دادن یک اصل

معلم حرفه‌ای می‌داند که هیچ چیز کامل نیست. او همیشه به دنبال اصلاح کار خود و به دنبال روش اصلاح می‌گردد. از این رو، در مورد معلم، بازتاب نوعی هرس کردن روش کار به حساب می‌آید. بازتاب به معلم کمک می‌کند خود و روشش را اصلاح کند. معلم لازم است در انعکاس درباره‌ی کار خود صادق و شفاف باشد. انعکاس در واقع از ذهن معلم به هنگام تدریس شروع می‌شود. معلم بازتابنده کسی است که بر شیوه‌های تدریس خود تمرکز می‌کند و به تجزیه و تحلیل چگونگی تدریس و چگونگی بهبود یا تغییر آن برای کسب نتایج بهتر یادگیری می‌پردازد. معلم بازتابنده درباره‌ی کارکنان مدرسه و اولیا، دانش‌آموزان، مدرسه، برنامه‌ی درسی و آموزش و پرورش از دانش برخوردار است. در شکل شماره‌ی ۱ مدل معلم بازتابنده آمده است. معلم بازتابنده برای حل مشکلات دانش‌آموزان تلاش می‌کند، از ارزش‌ها و باورهایی که در تدریس خود منتقل می‌کند آگاه است، در فرایند برنامه‌ریزی

معلم بازتابنده در مقابل معلم غیربازتابنده

- معلم غیربازتابنده**
- کوتاه‌فکر است
 - واکنش‌پذیر است
 - از مشکلات اجتناب می‌کند
 - معلم‌محور است
 - فقط استانداردهای از پیش تعیین‌شده را اجرا می‌کند
 - بر کلاس درس کنترل کافی ندارد
 - از سنت‌ها تبعیت می‌کند

- معلم بازتابنده**
- در بررسی‌های متفکرانه در مدرسه و کلاس درس درگیر می‌شود
 - عامل تغییر است
 - مشکلات و چالش‌ها را بازشناسی و حل می‌کند
 - دانش‌آموز محور است
 - توانمند و کاشف راهکارهای متنوع است
 - بر کلاس درس مدیریت می‌کند
 - خلاق و نوآور است